

Lausunto

20.1.2026

VN/32242/2024

VN/32242/2024-OM-16

Sisäministeriölle

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta Rajavartiolaitoksen varautumista tukevien toimivaltuuksien tarkistamiseksi

Sisäministeriö on pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa otsikkoasiassa.

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi rajavartiolaitos (578/2005), rajavartiolaitoksen hallinnosta annettua lakia (577/2005), henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annettua lakia (639/2019), ampuma-aselakia (1/1998), Suomen talousvyöhykkeestä annettua lakia (1058/2004) ja Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimuspuolten välillä niiden joukkojen asemasta tehdystä sopimuksesta annettua lakia (124/2024). Esityksen mukaan sen tarkoituksena on parantaa Rajavartiolaitoksen varautumista ja mahdollisuuksia vastata muuttuneen turvallisuus- ja toimintaympäristön vaatimuksiin.

Esityksessä ehdotetaan laajennuksia Rajavartiolaitoksen toimivaltuuksiin erityisesti Schengen-alueen sisärajoilla ja merialueilla. Rajavartiolaitoksella olisi muualla laissa säädetyn lisäksi oikeus suorittaa sisärajoilla ajallisesti ja alueellisesti rajattuja tarkastuksia rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi.

Rajavartiolaitokselle ehdotetaan lisäksi uutta merenalaisen kriittisen infrastruktuurin valvonta-tehtävää sekä siihen liittyviä toimivaltuuksia Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä. Rajavartiolaitokselle säädettäisiin myös Yhdistyneiden kansakuntien merioikeusyleissopimuksen 110 artiklan mukainen oikeus pysäyttää ja tarkastaa talousvyöhykkeellä liputtomaksi epäilty alus sekä sellainen suomalainen alus, joka käyttää väärää lippua tai kieltäytyy näyttämästä lippuaan.

Esityksessä ehdotetaan myös muutoksia ja täsmennyksiä sääntelyyn, joka koskee rajatarkastusviranomaisten toimivaltuuksia sisärajavallvonnan aikana, Rajavartiolaitoksen suorittamaa teknistä valvontaa ja radioteknistä valvontaa, kulkuneuvojen ja miehittämättömien kulkuneuvojen kulkuun puuttumista, vesiliikenteen tilapäistä keskeyttämistä tai rajoittamista, rajavyllyhykkeellä liikkumista, kiinteistöjen tilapäistä käyttöoikeutta, liikkumisrajoitusten määräämistä, Rajavartiolaitoksen toimivaltuuksia yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisessä silloin kuin poliisi on estynyt, Puolustusvoimien virka-apua Rajavartiolaitokselle sekä Rajavartiolaitoksen kansainvälistä yhteistyötä ja tiedonvaihtoa. Lisäksi selkeytettäisiin rajajoukkojen liittäminen Puolustusvoimiin koskevaa virkamiesoikeudellista sääntelyä.

Esitysluonnoksesta yleisesti

Esitysluonnokseen sisältyy useita ehdotuksia, joilla merkittävällä ja perustavanlaatuisella tavalla laajennettaisiin Rajavartiolaitoksen toimivaltuuksia ja niitä alueita, joille Rajavartiolaitoksen tehtävät ja toimivaltuudet ulottuisivat. Valtaosassa ehdotuksista on kyse perusoikeuksiin puuttumisesta.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Oikeusministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 25
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 1606 7730
+358 9 1606 7730

kirjaamo.om@gov.fi
oikeusministerio.fi

Nämä seikat huomioon ottaen oikeusministeriö kiinnittää yleisesti sisäministeriön huomiota siihen, että useat keskeiset ehdotukset perustellaan esitysluonnoksessa erittäin suppealla ja abstraktiksi jäävällä tavalla. Erityisesti sen kuvaus, miksi toimivaltuuksia on ylipäänsä tarpeen laajentaa tai muuttaa, jää monelta osin esitysluonnoksessa vain sen toteamuksen varaan, että sisäministeriö arvioi tällaisen tarpeen olevan olemassa. Sitä, voidaanko ehdotettuja perusoikeusrajoituksia pitää perusoikeuksien rajoitusedellytysten mukaisella tavalla välttämättöminä ja oikeasuhtaisina, on mahdotonta arvioida, jos esityksestä ei saa konkreettista käsitystä siitä, miksi sääntelyä ylipäänsä ehdotetaan. Myös ehdotusten käsittely esitysluonnokseen sisältyvissä säätämisyjärjestysperusteluissa jää monelta osin lähinnä ylimalkaisten toteamusten varaan.

Yksityiskohtaisempina huomioina oikeusministeriö toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Merenalaisen kriittisen infrastruktuurin valvontatehtävä ja siihen liittyvät toimivaltuudet (Rajavartiolain 24 b ja 38 c §)

Rajavartiolakiin ehdotetaan esityksessä lisättäväksi uusi merenalaisen kriittisen infrastruktuurin valvontaa koskeva 24 b §. Pykälän mukaan Rajavartiolaitos valvoisi Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta annetun lain (310/2025) 4 §:n 3 kohdassa tarkoitettua vedenalaista kriittistä infrastruktuuria muun merellisen valvontatoiminnan yhteydessä.

Rajavartiolaitoksen toimivaltuuksista merenalaisen kriittisen infrastruktuurin valvonnassa säädettäisiin ehdotuksen mukaan erikseen lain 38 c §:ssä. Pykälän mukaan Rajavartiolaitoksella olisi Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä oikeus estää tai keskeyttää vedenalaiseen kriittiseen infrastruktuuriin kohdistuva vahingoittaminen. Rajavartiolaitoksen olisi ilmoitettava vahingoittamisesta viipymättä poliisille.

Oikeusministeriöllä ei ole huomautettavaa Rajavartiolaitokselle lain 24 b §:ssä ehdotettavasta uudesta tehtävästä. Ehdotetun 38 c §:n osalta oikeusministeriö kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, ettei pykälään sisältyisi minkäänlaista sääntelyä siitä, miten estäminen tai keskeyttäminen voitaisiin konkreettisesti toteuttaa ja millä toimivaltuuksilla se tapahtuisi. Säännöksen perustelujen mukaan ”estäminen tai keskeyttäminen voisi tapahtua esimerkiksi käskemällä alusta lopettamaan vahingoittaminen, kiilaamalla, ajamalla aluksen eteen taikka muutoin puuttumalla aluksen hallintaan esimerkiksi elektronisen vaikuttamisen keinoin.” Tehtävän hoitamiseksi käytettävissä olevista keinoista ja toimivaltuuksista tulisi oikeusministeriön mielestä perustuslain 2 §:n 3 momentin vaatimusten mukaisesti säätää lailla, eivätkä ne voi jäädä perustelumaininnan varaan.

Merenalaisen kriittisen infrastruktuurin omistajan ja haltijan ilmoitusvelvollisuus (38 d §)

Rajavartiolakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 38 d §, jonka mukaan 24 b §:ssä tarkoitetun merenalaisen kriittisen infrastruktuurin omistajan tai haltijan olisi viipymättä ilmoitettava Rajavartiolaitokselle vedenalaisen kriittisen infrastruktuurin vahingoittumisesta sekä annettava pyynnöstä Rajavartiolaitoksen käyttöön kaikki tapahtumaan ja teon kohteena olevaan omaisuuteen liittyvät tarpeelliset tiedot salassapitosäännösten estämättä.

Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, ettei pykälässä lainkaan säädettäisi siitä käyttötarkoituksesta, johon tiedot olisi luovutettava ja johon suhteessa tietojen tarpeellisuutta siten arvioidaan. Oikeusministeriön mielestä pykälää on välttämätöntä tältä osin jatkovalmistelussa täsmentää.

Vesiliikenteen tilapäinen keskeyttäminen tai rajoittaminen (Rajavartiolain 38 b §)

Rajavartiolain 38 b §:ää ehdotetaan esitysluonnoksessa muutettavan siten, että vesiliikenteen tilapäinen keskeyttäminen olisi mahdollista Suomen aluevesien ja Saimaan kanavan lisäksi myös muilla Suomen vesialueilla. Toimivaltuuden uudeksi käyttötarkoitukseksi samalla lisättäisiin Rajavartiolaitoksen toiminnan suojaaminen, kun sitä voimassa olevan säännöksen mukaan voidaan käyttää vain rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi. Käyttötarkoitukset olisivat vaihtoehtoisia ja toisistaan itsenäisiä. Pykälään ehdotetaan samalla myös eräitä muita luonteeltaan teknisempiä tarkistuksia.

Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että esitysluonnoksesta ei käy lainkaan ilmi, miksi pykälään ehdotetut laajennukset ovat tarpeen, eikä niiden välttämättömyyttä myöskään perusoikeuksien rajoitusedellytysten näkökulmasta ole siten mahdollista esitysluonnoksen perustella arvioida. Myöskään 38 b §:ää koskevissa säätämisyjärjestysperusteluissa pykälään ehdotettuja muutoksia ei lainkaan käsitellä, tai edes mainita, vaan säätämisyjärjestysperustelut koskevat tältä osin asiallisesti pykälää siinä muodossa kuin se on tällä hetkellä voimassa. Esitystä tulisi tältä osin jatkovalmistelussa täydentää siten, että siitä käy selkeästi ilmi, miksi ehdotettu alueellinen laajennus ja toimivaltuuden uusi ja vaihtoehtoinen käyttötarkoitus ovat tarpeen sekä käsitellä ehdotukset osana säätämisyjärjestysperusteluja perusoikeuksien rajoitusedellytysten näkökulmasta.

Esityksessä tulisi myös oikeusministeriön mielestä tehdä selkoa, mitä ”Rajavartiolaitoksen toiminnan suojaamisella” rajaturvallisuuden ylläpitämisestä erillisenä toimivaltuuden soveltamisedellytyksenä ja siten myös perusoikeuksien rajoitusperusteena konkreettisesti tarkoitetaan. Koska ehdotettu peruste olisi rajaturvallisuuden ylläpitämiselle vaihtoehtoinen, sääntely merkitsisi sitä, että toimivaltuuksia voitaisiin käyttää viranomaisen toiminnan suojaamiseksi myös silloin, kun niille ei olisi rajaturvallisuuden ylläpitämiseen liittyvää tarvetta. Perusteen, jolla perusoikeutta rajoitetaan, tulee olla perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta hyväksyttävä.

Toimivaltuudet sisärajoilla (Rajavartiolain 28 b §)

Pykälä olisi uusi ja siinä säädettäisiin niistä toimenpiteistä, joita Rajavartiolaitos voisi suorittaa Schengen-alueen sisärajoilla silloin, kun sisärajavaltuutta ei ole palautettu. Ehdotettuja uusia toimivaltuuksia voitaisiin soveltaa sisärajoilla niiden Rajavartiolaitoksen toimivaltuuksien lisäksi, jotka sillä jo voimassa olevan lainsäädännön nojalla on sisärajoilla käytössään. Schengenin rajasäännösten mukaan rajavalvonnan puuttuminen sisärajoilta ei vaikuta jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten kansallisen lainsäädännön nojalla alueellaan, myös sisäraja-alueilla, käyttämiin poliisivaltuuksiin ja muuhun julkiseen valtaan, kunhan tällaisten valtuuksien käyttämisellä ei ole vastaavaa vaikutusta kuin rajatarkastuksilla. Toimenpiteiden tarkemmista edellytyksistä ja reunaehdoista säädetään rajasäännösten 23 artiklassa.

Pykälän 1 momentin mukaan sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, rajavartiomiehellä olisi oikeus rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi Schengen-alueen sisärajoilla ja niiden läheisyydessä ilman rikosepäilyä:

- 1) ottaa tilapäisesti haltuunsa asiakirjoja, tavaroita ja kulkuneuvoja sekä tarkastaa ja kohdistaa niihin etsintä;
- 2) suorittaa henkilöntarkastus esineen, omaisuuden, asiakirjan, tiedon tai seikan löytämiseksi noudattaen, mitä pakkokeinolain 8 luvun 30 §:n 1 kohdassa ja 33 §:ssä säädetään;
- 3) ottaa henkilöstä kuva.

Pykälän 3 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden tulee perustua Rajavartiolaitoksen yleisiin tietoihin ja kokemukseen rajaturvallisuutta vaarantavista tapahtumista sekä tehtyihin havaintoihin tai saatuihin vihje- tai analyysitietoihin. Toimenpiteiden on oltava ajallisesti ja alueellisesti rajattuja. Pykälän 4 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden kohteena oleva henkilö olisi velvollinen olemaan läsnä enintään kuusi tuntia kerrallaan.

Oikeusministeriö kiinnittää ensinnäkin yleisellä tasolla huomiota siihen, että pykälän sanamuoto näyttää useamman yksityiskohtansa osalta poikkeavan niistä edellytyksistä, joita Schengenin rajasäännöstyössä asetetaan sisärajoilla tehtäville tarkastuksille. Oikeusministeriö korostaa, että sisäministeriön tulee esityksen jatkovalmistelussa varmistaa ehdotusten yhdenmukaisuus EU-lainsäädännön kanssa.

Koska ehdotuksissa on kyse ainakin perustuslain 7 §:ssä turvattuun henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja 15 §:ssä turvattuun omaisuuden suojaan kohdistuvista rajoituksista, niitä tulee arvioida sääntelyn EU-oikeudellisen hyväksyttävyyden lisäksi myös perusoikeuksien rajoitusedellytysten näkökulmasta. Oikeusministeriö kiinnittää tältä osin huomiota siihen, että sääntelyn soveltamisedellytykset jäisivät ehdotusten perusteella käytännössä kaikkien keskeisten elementtensä osalta erittäin väljiksi.

Toimenpiteiden perusteena olisi ensinnäkin ehdotuksen mukaan rajaturvallisuuden ylläpitäminen, joka on käsitteenä erittäin laaja kattaen rajavartiolain 2 §:n mukaan kaikki kotimaassa ja ulkomailla suoritettavat toimenpiteet, joilla pyritään estämään valtakunnanrajan ja ulkorajan ylittämistä annettujen säännösten rikkominen ja rajat ylittävistä henkilöliikenteestä yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle aiheutuvat uhat, torjumaan rajat ylittävää rikollisuutta sekä varmistamaan rajanylityksen turvallisuus. Toimenpiteiden tulisi lisäksi ehdotuksen mukaan perustua ”Rajavartiolaitoksen yleisiin tietoihin ja kokemukseen rajaturvallisuutta vaarantavista tapahtumista sekä tehtyihin havaintoihin tai saatuihin vihje- tai analyysitietoihin”. Ehdotetut säännökset jäisivät tältä osin niin väljiksi, ettei niiden voida katsoa käytännössä lainkaan rajaavan Rajavartiolaitoksen harkintavaltaa sen osalta, missä laajuudessa ja millä perusteella se toimenpiteitä kohdistaisi. Sääntely vaikuttaa tältä osin ongelmalliselta suhteessa perusoikeuksien rajoittamiselta edellytettyihin täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden sekä välttämättömyyden ja oikeasuhtaisuuden vaatimuksiin. Oikeusministeriö huomauttaa erikseen, että perustuslain 7 §:n 3 momentti sisältää nimenomaisen kiellon, jonka mukaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ei saa puuttua mielivaltaisesti eikä ilman laissa säädettyä perustetta. Lailla säätämisen vaatimuksesta seuraa muun muassa juuri vaatimus siitä, että perusoikeusrajatuksen olennaisen sisällön tulee täsmällisesti ja tarkkarajaisesti ilmetä laista.

Vastaava ongelma koskee oikeusministeriön mielestä myös toimenpiteiden alueellisia ja ajallisia rajoituksia, joita sääntelyssä ei käytännössä olisi. Ehdotuksesta ei käy ilmi, mitä rajan ”läheisyys” konkreettisesti tarkoittaisi, eikä ylimalkaisen säännöksen siitä, että toimenpiteiden on oltava ”ajallisesti ja alueellisesti rajattuja” voida asiallisesti katsoa juurikaan rajaavan niiden soveltamista. Periaatteessa kaikkien sellaisten toimenpiteiden, joita ei suoriteta pysyväisluonteisesti ja kaikkialla sisärajojen läheisyydessä, olisi mahdollista katsoa olevan ”ajallisesti ja alueellisesti rajattuja”.

Koska sekä toimenpiteiden aineellinen kriteeristö että niiden ajallinen ja alueellinen soveltamisala jäisivät ehdotuksessa mainituilla tavoilla epämääräiseksi, ehdotusten voidaan katsoa lisäksi hämärtävän merkittävälläkin tavalla viranomaisten toimialojen ja toimivaltasuhteiden rajoja suhteessa erityisesti poliisin ja Tullin tehtäviin. Perustuslakivaliokunta on viranomaisten toimivaltuuksia koskevaa sääntelyä arvioidessaan pitänyt arvion lähtökohtana sitä, että viranomaisen toimivaltuuksien sääntely on merkityksellistä perustuslain 2 §:n 3 momentissa vahvistetun oikeusvaltioperiaatteen kannalta. Julkisen vallan käytön tulee momentin mukaan perustua lakiin, ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Lailla säätämiseen taas kohdistuu yleinen vaatimus lain täsmällisyydestä ja tarkkuudesta (ks. esim. PeVL 25/2017 vp, s. 2). Perustuslakivaliokunta on etenkin perusoikeuskytkentäisen sääntelyn yhteydessä pitänyt välttämättömänä, että toimivaltainen viranomainen ilmenee laista yksiselitteisesti tai muuten täsmällisesti tai että ainakin viranomaisten toimivaltasuhteiden lähtökohdat samoin kuin toimivallan siirtämisen edellytykset ilmenevät laista riittävän täsmällisesti (ks. esim. PeVL 21/2009 vp, s. 4).

Yhteenvetona oikeusministeriö toteaa, että rajavartiolain 28 b §:ään ehdotettu sääntely vaikuttaa huomattavan ongelmalliselta suhteessa ainakin perustuslain 2 §:n 3 momenttiin, 7 §:ään ja 15 §:ään. Käytännössä sääntely antaisi Rajavartiolaitokselle melko rajoittamattoman harkintavallan siihen, millä perusteilla ja missä laajuudessa toimenpiteitä kohdistettaisiin sekä niiden alueellisesta ja ajallisesta soveltamisalasta, ja olisi samalla omiaan ongelmallisella tavalla hämärtämään viranomaisten toimialojen ja toimivaltasuhteiden rajoja. Oikeusministeriön mielestä ehdotuksia tulisikin merkittävällä tavalla esityksen jatkovalmistelussa täsmentää.

Rajavartiolaitoksen tehtävät ja toimivaltuudet yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisessä (Rajavartiolain 20, 32 ja 32 a §)

Esitysluonnoksessa ehdotetaan merkittävällä tavalla laajennettavan niitä alueita, joilla Rajavartiolaitoksella olisi toimivalta valvoa yleistä järjestystä ja turvallisuutta sekä käyttää siihen liittyviä toimivaltuuksia. Lain 20 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että Rajavartiolaitos valvoisi kuljettajien ajokuntoisuutta ja ajoneuvojen liikennekelpoisuutta sekä tieliikennelain säännösten noudattamista rajanylityspaikan lisäksi myös valtakunnanrajan läheisyydessä. Säännöksen perustelujen mukaan laajennus kattaisi sekä rajanylityspaikkojen että maastorajojen läheisyyden ja koskisi sekä sisä- että ulkorajoja. Esityksessä ei tältä osin tehdä edes suuruusluokkatasolla selkoa siitä, mitä valtakunnanrajan läheisyydellä siinä konkreettisena etäisyytenä tarkoitetaan. Esitysluonnoksen 29 d §:ssä käytetään myös käsitettä ”valtakunnanrajan välitön läheisyys”, mutta myöskaan sen sisältöä tai käsitteiden suhdetta toisiinsa ei esityksessä enempää avata.

Lisäksi Rajavartiolaitos huolehtisi ehdotuksen mukaan yleisen järjestyksen ja turvallisuuden muustakin ylläpitämisestä voimassa olevaa lakia vastaavien rajanylityspaikan, toimitilansa ja hallintaan ottamansa alueen lisäksi myös rajavyöhykkeellä sekä valtakunnanrajan läheisyydessä 28 b §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa silloin, kun poliisi on estynyt sitä tekemästä. Esitysluonnoksen säätämisyjärjestysperustelujen mukaan turvallisuusympäristön pysyvän muutoksen vuoksi on välttämätöntä varmistaa, että rajavyöhyke ja valtakunnanrajan läheisyys sisärajoilla voidaan turvata silloinkin, kun poliisi on estynyt sitä tekemästä.

Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisen toimivaltuuksia koskevista 32 ja 32 a §:stä samalla poistettaisiin kokonaan niihin tällä hetkellä sisältyvät alueelliset rajoitukset. Säännösten perustelujen mukaan alueelliset rajoitukset tulisivat kuitenkin sovellettaviksi 20 §:ään kohdistuvien viittaussäännösten kautta ja muutos olisi tältä osin vain tekninen. Toimivaltuuksien sisältöä ei ehdoteta muutettavaksi.

Oikeusministeriö toteaa yleisesti, että ehdotettu sääntely näyttää liittyvän osaltaan edellä käsiteltyyn ehdotettuun rajavartiolain 28 b §:ään ja siihen myös liittyvä laajasti vastaavia ongelmia suhteessa perusoikeuksien rajoittamiselta edellytettävään täsmällisyyteen, tarkkarajaisuuteen ja välttämättömyyteen sekä viranomaisten toimivaltarajojen päällekkäisyyteen ja hämärtymiseen.

Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämistä koskevat toimivaltuudet merkitsevät väistämättä varsin merkittäviä puuttumisia useisiin perusoikeuksiin, kuten perustuslain 7 §:ssä turvattuun henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen sekä perustuslain 9 §:ssä turvattuun liikkumisvapauteen. Perustuslakivaliokunnan poliisilain vastaavien toimivaltuuksien osalta vakiintuneesti omaksuman kannan mukaisesti poliisin toimivaltuuksissa voidaan katsoa perusoikeusjärjestelmässä

olevan kysymys ääritapauksissa henkilökohtaista turvallisuutta koskevan perusoikeuden suojaamisen-ta. Tällaisen vahvan intressin olemassaolon on katsottu muodostavan sellaisen perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävän syyn, joka valtiosääntöoikeudellisessa merkityksessä oikeuttaa perusoikeuden rajoittamisen, jos muutkin yleiset rajoittamisedellytykset ovat käsillä (ks. esim. PeVL 67/2010 vp ja PeVL 5/1999 s.2/II). Tällaisen hyväksyttävän syyn voidaan lähtökohdaisesti olevan käsillä säädettäessä samoista toimivaltuuksista myös Rajavartiolaitoksen kohdalla.

Olennaista asian arvioinnin kannalta on kuitenkin tältä osin myös se, missä määrin poliisille perinteisesti kuuluvia toimivaltuuksia voidaan antaa muiden viranomaisten kuin poliisin hoidettavaksi. Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti katsonut, että yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen on lainsäädännössä osoitettu poliisin tehtäväksi, ja että lähtökohdaisesti poliisille kuuluvien tehtävien ja toimivaltuuksien osoittaminen muulle viranomaiselle on poikkeuksellista ja edellyttää erityisiä perusteita (esim. PeVL 6/2018 vp, s. 2 ja PeVL 67/2016 vp s.3). Perustuslakivaliokunta on myös katsonut, että poliisin käytössä olevien toimivaltuuksien kanssa samojen valtuuksien säätäminen muulle viranomaiselle ei välttämättä ole sopusoinnussa perusoikeuksien rajoitusedellytyksiin kuuluvan välttämättömyysvaatimuksen näkökulmasta (esim. PeVL 6/2018 vp, s. 2 ja PeVL 10/2016 vp, PeVL 49/2014 vp, PeVL 37/2002 vp ja PeVL 2/1996 vp). Viranomaisten toimivaltasuhteiden hämärtymistä ja tarpeettomien päällekkäisyyksien luomista tulee siten perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön valossa välttää.

Perustuslakivaliokunta on käsitellyt aineelliselta sisällöltään vastaavia, mutta alueelliselta soveltamisalaltaan merkittävästi rajatumpia ehdotuksia Rajavartiolaitoksen suorittamaan yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen kytkeytyviä ehdotuksia lausunnossaan 6/2018 vp. Valiokunta korosti tuolloin, että sääntelyn oikeasuhtaisuuden kannalta merkityksellistä on, että Rajavartiolaitoksen tehtävät ja toimivaltuudet yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisessä olisivat vastaisuudessaakin alueellisesti rajattuja ja käytettävissä vain tilanteissa, joissa poliisi on estynyt. Lisäksi valiokunta korosti, että yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ensisijainen johtovastuu kuuluisi edelleen poliisille. (PeVL 6/2018 vp, s. 2)

Oikeusministeriö kiinnittää ensinnäkin tältäkin osin huomiota siihen, että säännöksessä käytetty käsite valtakunnanrajan läheisyydestä ja sen myötä Rajavartiolaitoksen toimivallan alueellinen soveltamisala, jää erittäin epämääräiseksi. Laista ei siten kävisi tarkkarajaisella ja ennakoitavalla tavalla ilmi, millä alueilla säännöksiä sovellettaisiin. Esitysluonnoksessa ei tehdä käsitteen sisällöstä selkoa edes suuruusluokkatasolla. Kyse olisi tältä osin merkittävästä muutoksesta voimassa olevaan oikeustilaan, jossa Rajavartiolaitoksen toimivallan alueellisten rajojen määrittely perustuu kokonaisuudessaan tarkkarajaisiin ja yksiselitteisiin määreisiin (rajanylityspaikka, Rajavartiolaitoksen toimitila, Rajavartiolaitoksen hallinnassa oleva alue).

Toiseksi oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että kyse olisi edellä mainitun epäselvyyden tulokinnasta riippumatta Rajavartiolaitoksen toimivallan todella mittavasta alueellisesta laajentamisesta sellaisille laajoille alueille, joilla yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisestä tällä hetkellä vastaa poliisi. Siinä missä Rajavartiolaitoksen toimivalta tällä hetkellä rajoittuu lähinnä tiettyihin melko pistemäisiin kohteisiin, ehdotuksessa se ulotettaisiin koko rajavyöhykkeelle ja valtakunnanrajan läheisyyteen. Käytännössä kyse olisi siis toiminnan mittakaavan muuttumisesta, eikä niinkään voimassa olevan sääntelyn täsmäntämisestä. Ehdotus johtaisi tältä osin oikeusministeriön mielestä tosiasiallisesti Rajavartiolaitoksen ja poliisin toimivaltasuhteiden ja tehtäväalueiden hämärtymiseen yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisessä. Oikeusministeriö huomauttaa, että myöskaan pykäläluonnokseen sisällytetty viittaus 28 b §:n mukaisiin tilanteisiin ei käytännössä toimivaltuuksien soveltamisalaa olennaisesti rajoittaisi ottaen huomioon, että myös mainittu 28 b § olisi sovellettavissa kaikkialla "sisärajan läheisyydessä" ja erittäin väljin kriteerein.

Kolmanneksi oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että perustuslakivaliokunta on edellä mainitun tavoin vakiintuneesti katsonut asian arvioinnin kannalta keskeistä olevan sen, että Rajavartiolaitoksen tehtävät ja toimivaltuudet ovat käytettävissä vain tilanteissa, joissa poliisi on estynyt. Voimassa olevassa, perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella säädetyssä, 20 §:ssä poikkeuksen tähän Rajavartiolaitoksen toimivallan toissijaisuuteen muodostaa ainoastaan kuljettajien ajokuntoisuuden ja ajoneuvojen liikennekelpoisuuden sekä tieliikennelain säännösten noudattamisen valvonta rajanylityspaikalla. Rajavartiolaitoksella olisi ehdotuksen mukaan jatkossa mainittu tehtävät ja niihin liittyvät toimivaltuudet kaikkialla valtakunnanrajan läheisyydessä ilman kriteeriä siitä, että poliisi on tilanteessa estynyt. Asiallisesti ehdotus näyttäisi näin muodostavan asetelman, jossa Rajavartiolaitoksella olisi kaikkialla sisä- ja ulkorajojen läheisyydessä poliisin kanssa rinnakkainen toimivalta valvoa kuljettajien ajokuntoisuutta, ajoneuvojen liikennekelpoisuutta sekä tieliikennelain säännösten soveltamista.

Oikeusministeriö huomauttaa edelliseen liittyen samalla siitä, että vaikka poliisin ollessa estynyt -kriteeri on jo voimassa olevaan lainsäädäntöön sisältyvä käsite, kriteerin merkityssisältö jää

esitysluonnoksen perusteella huomattavan epäselväksi ottaen huomioon se, miten olennaisella tavalla sen soveltamiskonteksti edellä käsiteltyjen ehdotusten johdosta muuttuisi.

Neljänneksi oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että ehdotettujen erittäin merkittävien laajennusten pysyvään turvallisuustilanteen muutokseen kytketty perustelu jää esitysluonnoksessa hyvin abstraktille tasolle. Esitysluonnoksessa ei konkretisoida sitä, miten ehdotetut säännösmuutokset suoranaisesti liittyvät turvallisuustilanteen muuttumiseen tai miten niillä siihen pystyttäisiin vastaamaan.

Kokonaisuudessaan oikeusministeriö katsoo, että esitysluonnoksen mukaisessa muodossaan ehdotetut Rajavartiolaitoksen yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisen tehtävän ja toimivaltuuksien alueelliset laajennukset vaikuttavat huomattavan ongelmallisilta suhteessa samaa asiaa koskevaan aiempaan perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntöön. Oikeusministeriö katsookin, että sääntelyä tulisi esityksen jatkovalmistelun aikana merkittävällä tavalla rajata ja täsmentää esitysluonnoksessa ehdotettuun verrattuna.

Teknisen valvonnan ja radioteknisen valvonnan laitteistot (Rajavartiolain 29 d §)

Rajavartiolain 29 d §:ää ehdotetaan esitysluonnoksessa muutettavan laajentamalla niitä alueita, joi-
lle Rajavartiolaitos voi ilman maa- tai vesialueen omistajan lupaa asettaa teknistä laitteistoa teknistä valvontaa ja radioteknistä valvontaa varten. Ehdotusten mukaan laitteistoa olisi mahdollista asettaa rajavyöhykkeen sekä rajanylityspaikan ja sen välittömän läheisyyden lisäksi myös valtakunnanrajan välittömässä läheisyydessä ja meren rannikolla. Valtakunnanrajaa koskevalla lisäyksellä toimivaltuuden soveltamisala asiallisesti laajennettaisiin ulkorajojen lisäksi myös Schengen-alueen sisärajoille. Esitysluonnoksen perustelujen mukaan laajennus olisi tältä osin tarpeen erityisesti lakiin ehdotetun uuden 28 b §:n toimivaltuuksien näkökulmasta sekä sisärajoja koskevan tilannekuvan parantamiseksi. Meren rannikkoa koskeva lisäys liittyisi puolestaan lain 29 §:ään, jota on vuonna 2024 täydennetty siten, että Rajavartiolaitoksella on oikeus suorittaa teknistä valvontaa merialueiden lisäksi myös meren rannikolla. Pykälässä tarkoitettuja laitteistoja koskeva sääntely pysyisi muilta osin sisällöllisesti ennallaan, joten maa- tai vesialueen omistajalla tai haltijalla olisi siten jatkossakin oikeus saada käyvän hinnan mukainen korvaus teknisen laitteiston asettamisesta aiheutuneesta vahingosta ja haitasta.

Oikeusministeriöllä ei ole huomautettavaa ehdotettujen laajennusten asiallisiin perusteisiin. Oikeusministeriö kiinnittää kuitenkin tältäkin osin huomiota siihen, ettei valtakunnanrajan välitöntä läheisyyttä laissa lainkaan määriteltäisi, eikä siitä edes esitysluonnoksen perusteluissa tehdä lainkaan selkoa. Laista ei siten konkreettisesti kävisi lainkaan ilmi, millä alueilla toimivaltuutta voitaisiin soveltaa, minkä vuoksi alueellista laajennusta on käytännössä mahdotonta arvioida perusoikeuksien rajoitusedellytyksiin sisältyvien tarkkarajaisuuden ja oikeasuhtaisuuden vaatimusten näkökulmasta. Sääntely olisi ylipäänsä syytä esityksen säätämisyjärjestysperusteluissa käsitellä nimenomaisesti omaisuuden suojaan kohdistuvana perusoikeusrajoituksena.

Kulkuneuvon pysäyttäminen ja liikenteen ohjaaminen (Rajavartiolain 38 §)

Rajavartiolain 38 §:ää ehdotetaan esitysluonnoksessa muutettavaksi siten, että säännökseen tällä hetkellä sisältyvän yksityiskohtaisemman toimenpiteen sallittuja tarkoituksia koskevan sääntelyn sijaan rajavartiomiehellä olisi oikeus määrätä kulkuneuvo pysäytettäväksi ja siirrettäväksi tai siirtää kulkuneuvo sekä ohjata liikennettä, jos se on tarpeen Rajavartiolaitokselle säädetyn tehtävän suorittamiseksi tai Rajavartiolaitoksen toiminnan suojaamiseksi.

Oikeusministeriö kiinnittää tältäkin osin huomiota ehdotuksen perusteluihin, joiden mukaan ”Kulkuneuvon pysäyttäminen ja siirtäminen tai liikenteen ohjaaminen voi olla tarpeen myös muiden kuin pykälässä lueteltujen Rajavartiolaitoksen lakisääteisten tehtävien suorittamisen yhteydessä sekä Rajavartiolaitoksen toiminnan suojaamiseksi. Sääntelyä olisi tarpeen tarkistaa tältä osin.” Lisäksi perusteluissa viitataan ehdotusten vastaavan pääosin poliisin vastaavia toimivaltuuksia. Oikeusministeriö korostaa, että pykälän mukaisessa sääntelyssä on kyse perusoikeuksien rajoittamisesta ja sääntelyn käyttöalan laajentamisen välttämättömyys on siten esityksessä konkreettisesti perusteltava sen sijaan, että esityksessä vain todetaan tarpeen olevan olemassa. Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti myös korostanut, että (viranomaisten välinen) toimivaltuuksien epäsymmetria ei sellaisenaan ole perusoikeuksien rajoitusedellytysten vaatima painava yhteiskunnallinen tarve, joka perustelisi toimivaltuuksien välttämättömyyden (esim. PeVL 10/2016 vp, s. 3 ja PeVL 6/2018 vp, s. 2).

Rajavartiolaitoksen toiminnan suojaamisen osalta oikeusministeriö lisäksi viittaa edellä 38 b §:n osalta lausuttuun.

Miehittämättömän kulkuneuvon kulkuun puuttuminen (Rajavartiolain 38 a ja 35 c §)

Esitysluonnoksessa ehdotetaan tehtäväksi useita muutoksia miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun puuttumista koskevaan rajavartiolaiton 38 a §:ään. Keskeisenä ehdotuksena säännöksen soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavaksi pelkistä ilma-aluksista kaikkiin miehittämättömiin kulkuneuvoihin. Niitä perusteita, joiden nojalla miehittämättömän kulkuneuvon kulkuun voitaisiin puuttua, lisäksi laajennettaisiin koskemaan kaikkia Rajavartiolaitokselle säädettyjä tehtäviä sekä Rajavartiolaitoksen toiminnan suojaamista. Voimassa olevan pykälän mukaan toimenpiteisiin voidaan ryhtyä, jos se on välttämätöntä rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi, turvaamistehtävän tai meripelastustehtävän suorittamiseksi taikka Rajavartiolaitoksen erittäin tärkeän toiminnan suojaamiseksi. Pykälään nykyään sisältyvä toimenpiteen välttämättömyyttä edellyttävää kriteeriä lisäksi madallettaisiin toimenpiteen tarpeellisuudeksi. Pykälän 1 momentista samalla poistettaisiin voimakeinojen teknisten toimenpiteiden käytön lyhytaikaisuutta koskeva vaatimus, minkä lisäksi pykälässä säädettäisiin nykyistä täsmällisemmin siitä, mitä miehittämättömän kulkuneuvon kulkuun puuttuminen voisi tarkoittaa.

Rajavartiolaiton 38 a §:n sääntelyä täydentäisi lain 35 c §:ään ehdotettu lisäys, jonka mukaan miehittämättömän kulkuneuvon kulkuun puuttumiseksi voitaisiin käyttää myös ampuma-asetta. Lain 35 c §:ään ehdotettua lisäystä kuvataan esitysluonnoksen perusteluissa tulkinnanvaraisen oikeustilan täsmentämiseksi.

Rajavartiolaiton 38 a §:n muutosehdotuksia käsitellään esitysluonnoksen säätämisperusteissa luottamuksellisen viestin suojaan kohdistuvina rajoituksina (PL 10 §) sekä melko ylimalkaisesti omaisuuden suojan (PL 15 §) näkökulmasta. Rajavartiolaiton 35 c §:ään ehdotettua säännöstä ampuma-aseen käytöstä miehittämättömän kulkuneuvon kulkuun puuttumiseksi ei käsitellä säätämisperusteissa lainkaan.

Esitysluonnoksessa tuodaan oikeusministeriön mielestä sinänsä asianmukaisesti esiin se teknologinen ja yhteiskunnallinen kehitys, jonka vuoksi mahdollisuuksia puuttua miehittämättömien kulkuneuvojen kulkuun on yleisesti tarpeen vahvistaa ja minkä vuoksi sääntely on tarpeen ulottaa myös muihin kulkuneuvoihin kuin ilma-aluksiin. Oikeusministeriön mielestä perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella säädetyn voimassa olevan sääntelyn soveltamisalan ulottaminen miehittämättömien ilma-alusten lisäksi myös muihin miehittämättömiin kulkuneuvoihin ei myöskään olennaisella tavalla muuta sääntelyn arviointiasetelmaa suhteessa perustuslakiin. Oikeusministeriön käsityksen mukaan ehdotettu täsmällisempi sääntely siitä, mitä kulkuneuvon kulkuun puuttumisella tarkoitettaisiin, ei myöskään asiallisesti merkitsisi Rajavartiolaitoksen nykyisten toimivaltuuksien laajentamista.

Oikeusministeriö kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että 38 a §:ään ehdotettavien muiden muutosten tarpeellisuutta esityksessä ei juurikaan perustella. Toimivaltuuksien soveltamiskynnyksen madaltamista välttämättömyydestä tarpeelliseksi ei esityksen perusteluteksteissä mainita lainkaan, vaan muutos käy tältä osin ilmi ainoastaan pykälätekstistä. Esitysluonnoksesta ei siten lainkaan käy ilmi, liittyykö voimassa olevaan sanamuotoon jokin ongelma, joka muutoksella on tarkoitus korjata tai miten muutoksen olisi tarkoitus vaikuttaa säännöksen tosiasialliseen soveltamiskynnykseen. Voimakeinojen ja teknisten toimenpiteiden käytön lyhytaikaisuuden vaatimuksen poistamista perustellaan esitysluonnoksessa puolestaan sitä kautta, että vastaavaa edellytystä ei sisällä poliisia koskevaan vastaavaan säännökseen. Oikeusministeriö kiinnittää tältäkin osin huomiota vastaaviin seikkoihin sekä siihen, ettei perusoikeuksien rajoittamisen välttämättömyyttä voida perustella ainoastaan eri viranomaisten toimivaltuuksien symmetrialla (ks. tarkemmin edellä 38 §:ää koskevat huomiot).

Rajavartiolaitoksen toiminnan suojaamisen osalta oikeusministeriö viittaa edellä 38 b §:n osalta lausuttuun. Lain 38 a §:n osalta esityksessä tulisi lisäksi erikseen tehdä selkoa, miten ehdotetun säännöksen olisi tarkoitus konkreettisesti erota voimassa olevaan lakiin sisältyvästä "Rajavartiolaitoksen erityisen tärkeästä tehtävästä" ja mikä vaikutus muutoksella siten olisi säännöksen soveltamiseen.

Rajavartiolaitoksen kohteita ja harjoituksia koskevat liikkumisrajoitukset (Rajavartiolaiton 71 §)

Rajavartiolaiton 71 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että myös Rajavartiolaiton pysyvässä hallinnassa olevalle alueelle ja sen välittömään läheisyyteen voitaisiin asettaa liikkumisrajoitus enintään 30 vuorokaudeksi kerrallaan. Voimassa olevan pykälän mukaan tilapäinen liikkumisrajoitus voidaan asettaa harjoitusalueelle harjoituksen ajaksi tai Rajavartiolaitoksen käyttöön ottamalle alueelle käyttöönoton ajaksi. Sisäministeriön asetuksella voidaan lisäksi pykälän mukaan säätää Rajavartiolaitoksen hallitsemaa tilaa tai aluetta koskeva liikkumisrajoitus tai -kielto, jos se on välttämätöntä henkilöiden vaaroilta suojaamiseksi tai Rajavartiolaitoksen erittäin tärkeän toiminnan suojaamiseksi.

Oikeusministeriöllä ei ole huomautettavaa ehdotukseen siltä osin, kun siinä on kyse tilapäisten liikkumisrajoitusten asettamisesta Rajavartiolaitoksen pysyvässä hallinnassa olevalle alueelle.

Siltä osin, kun liikkumisrajoitus voisi kuitenkin ulottua myös tällaisen alueen välittömään läheisyyteen, ehdotus vaikuttaa sen sijaan sekä edellytystensä että reunaehtojensa osalta poikkeuksellisen

väljältä ja ongelmalliselta suhteessa perustuslain 9 §:ssä turvattuun liikkumisvapauteen. Oikeusministeriö kiinnittää yleisesti huomiota siihen, ettei vastaavaa oikeutta liikkumisrajoitusten ulottamiseen hallinnassaan olevien alueiden ulkopuolelle ole normaalioloissa myöskään esimerkiksi Puolustusvoimilla, vaan ehdotuksen kaltaisia yleisille alueille ulottuvia rajoituksia on tällä hetkellä mahdollista ottaa käyttöön vain poikkeusoloissa perustuslain 23 §:n mukaisen laajemman liikkumavaran puitteissa.

Oikeusministeriö kiinnittää ehdotetun sääntelyn yksityiskohtien osalta huomiota ensinnäkin siihen, että ehdotettuun säännökseen ei sisältyisi minkäänlaista sääntelyä siitä, millä perusteella tai perusteilla liikkumisrajoituksia myös Rajavartiolaitoksen hallinnassa olevien alueiden ulkopuolelle voitaisiin asettaa. Säännöksessä ei siten millään tavoin asiallisesti rajattaisi Rajavartiolaitoksen harkintavaltaa liikkumisrajoitusten asettamisessa.

Toiseksi oikeusministeriö kiinnittää lisäksi huomiota siihen, ettei esitysluonnoksessa tältäkin osin määritellä tai edes perustelujen tasolla tehdä selkoa, mitä välittömällä läheisyydellä siinä konkreettisesti tarkoitetaan. Laista ei siten kävisi lainkaan ilmi, mitä alueita toimivaltuus koskisi. Ottaen lisäksi huomioon, että liikkumisrajoitusten voimassaoloa olisi mahdollista 30 päivän jaksoissa jatkaa määrittelemättömän ajan, ei sääntelyyn varsinaisesti voida katsoa sisältyvän myöskään olennaista ajallista rajoitusta.

Oikeusministeriön mielestä sääntelyn ehdotettu laajentaminen myös Rajavartiolaitoksen hallinnassa olevien alueiden ulkopuolelle vaikuttaa lähtökohtaisesti ongelmalliselta perusoikeuksien rajoittamista koskevien täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden sekä oikeasuhtaisuuden näkökulmasta. Asiallisesti sääntely näyttäisi johtavan asetelmaan, jossa Rajavartiolaitos tosiasiallisesti hallitsisi myös niitä lähialueita, jotka eivät muodollisesti ole sen hallinnassa. Jos sisäministeriö arvioi, että liikkumisrajoitusten alueellinen laajentaminen ns. yleisille alueille on aidosti välttämätöntä, sääntelyä tulee esityksen jatkovalmistelussa merkittäväällä tavalla rajata ja täsmentää, minkä lisäksi laajennuksen välttämättömyys tulee esityksessä konkreettisesti perustella. Pykälää olisi samoin tällöin välttämätöntä jatkovalmistelussa täydentää lisäämällä siihen ainakin säännökset siitä, ettei rajoituksilla voida estää ketään kulkemasta vakitukselle asunnolleen sekä tarvittavat säännökset taloudellisten menetysten korvaamisesta ja oikeusturvasta.

Oikeusministeriö kiinnittää tältä osin huomiota myös esitysluonnoksen säätämisyjärjestysperusteluihin, joissa rajoitusten alueellisen ulottuvuuden laajentamista ns. yleisille alueille ei lainkaan käsitellä. Käytännössä säätämisyjärjestysperusteluissa käsitellään tältä osin voimassa olevan pykälän sisältöä, eikä siihen ehdotettuja muutoksia.

Teknisluonteisempana huomiona oikeusministeriö kiinnittää vielä huomiota siihen, että pykälän otsikko ei ehdotettujen muutosten myötä enää täysin vastaisi sen sisältöä.

Esteiden rakentaminen sisärajoille tilanteessa, jossa rajavalvonta on väliaikaisesti palautettu (Rajavartiolaitain 50 §)

Rajavartiolaitain 50 §:n mukaan maa- tai vesialueen omistaja ja haltija ovat rajavartiolaitoksella velvollisia sallimaan valtion kustannuksella aidan tai muun esteen rakentamisen, jos se on välttämätöntä rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi. Säännöstä ehdotetaan esitysluonnoksessa täydennettäväksi siten, että vastaava velvollisuus olisi tilapäisesti, enintään kuusi kuukautta kerrallaan, voimassa myös valtakunnanrajan välittömässä läheisyydessä, jos rajavalvonta on väliaikaisesti palautettu sisärajoille.

Oikeusministeriö kiinnittää myös 50 §:ää koskevien ehdotusten osalta siihen, ettei laissa lainkaan määriteltäisi sitä, mitä "valtakunnanrajan välitön läheisyys" konkreettisesti tarkoittaisi, eikä laista siten kävisi ilmi, millä alueilla toimivaltuutta voitaisiin soveltaa. Asiaa ei myöskään esitysluonnoksen perusteluissa lainkaan avata.

Puolustusvoimien virka-apu Rajavartiolaitokselle (Rajavartiolaitain 79 §)

Rajavartiolaitain 79 §:ää ehdotetaan esitysluonnoksessa muutettavaksi siten, että Rajavartiolaitoksella olisi jatkossa oikeus saada Puolustusvoimilta virka-apua minkä tahansa Rajavartiolaitoksen lakisääntöjen tehtävän suorittamiseksi. Säännöksestä siten poistettaisiin kokonaan yksityiskohtainen sääntely niistä tehtävistä, joiden hoitamiseksi virka-apua voidaan antaa. Pykälän 2 momentin mukaan pykälässä tarkoitettua virka-apua antavalla on erittäin tärkeässä ja kiireellisessä tehtävässä oikeus rajavartiolaitoksen ohjauksessa käyttää sellaisia tehtävän suorittamiseksi tarpeellisia voimakeinoja, joihin rajavartiolaitoksen henkilöt toimivaltansa nojalla valtuuttaa ja joita tilanne huomioon ottaen voidaan pitää puolustettavina. Pykälässä tarkoitettu virka-apu ei siten ole kaikilta osin kyse aivan tavanomaisesta virka-avusta, jota annetaan virka-apua antavan viranomaisen omilla toimivaltuuksilla.

Virka-apua koskevaa sääntelyä tulee arvioida ainakin suhteessa perustuslain 2 §:n 3 momentin säännökseen, jonka mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Perustuslakivaliokunta on käsitellyt vastaavan kaltaista ehdotusta Puolustusvoimien virka-apua poliisille koskevassa lausunnossaan PeVL 3/2022 vp (HE 106/2021 vp). Esitykseen sisältyi ehdotus, jonka mukaan virka-apua poliisille olisi annettava ”myös muuhun 1—7 kohdassa tarkoitettuun tehtävään rinnastuvan poliisille kuuluvan tehtävän hoitamiseksi”. Lainkohdan perustelujen mukaan kohdassa tarkoitettulla virka-avulla ei ollut tarkoitus ulottaa virka-avun antamisen perusteita laajemmalle kuin mitä virka-avusta poliisille ehdotetaan muuten säädettäväksi, eikä sillä ollut tarkoitus laajentaa virka-avun käyttömahdollisuutta kaikkiin poliisille kuuluviin tehtäviin. Valiokunta totesi tuolloin, että ”ehdotuksen perusteluinnoista huolimatta sääntely 2 §:n 2 momentin 10 kohdassa muodostuu huomattavan väljäksi. Sääntely on tältä osin ongelmallista perustuslain 2 §:n 3 momentin sen säännöksen kannalta, jonka mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Sääntelyä 1. lakiehdotuksen 2 §:n 2 momentin 10 kohdassa tulee täsmentää merkittävästi tai se tulee poistaa laista. Tällainen muutos on edellytyksenä 1. lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.” (PeVL 3/2022 vp, s. 2–3) Valiokunta myös painotti samassa lausunnossaan sitä lähtökohtaa, että ”virka-avun antamiselle tulee olla osoitettavissa yksittäisen poliisitehtävän suorittamiseen liittyviin erityisiin tarpeisiin kiinnittyvä peruste, johon poliisi ei omien voimavarojensa rajoissa pysty vastaamaan. Valiokunta toteaa, ettei poliisin toimintaa voida rakentaa virka-apuinstituution varaan.” (PeVL 3/2022 vp, s. 2)

Oikeusministeriö toteaa, että edellä mainitun perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön valossa ehdotus virka-apusääntelyn ulottamisesta yleisesti kaikkiin Rajavartiolaitoksen lakisääteisiin tehtäviin vaikuttaa huomattavan ongelmalliselta ja näyttäisi edellyttävän perustuslakivaliokunnalta sen aieman tulkintakäytännön muuttamista. Erityisen ongelmalliselta ehdotus vaikuttaa myös siitä syystä, että Rajavartiolaitoksen tehtäviä mm. yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisessä ehdotetaan samalla tässä lausunnossa käsitellyillä tavoilla erittäin merkittävällä tavalla laajennettavaksi. Ehdotetun sääntelykokonaisuuden voidaan näin arvioida johtavan viranomaisen toimivaltasuhteiden merkittävään hämärtymiseen ja sekoittumiseen tavalla, joka ei vaikuta olevan sopusoinnussa kuvattun perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön kanssa.

Oikeusministeriö kiinnittää huomiota myös siihen, ettei virka-apua koskevia ehdotuksia lainkaan käsitellä esitysluonnoksen säätämisyjärjestysperusteluissa.

Ahvenanmaa

Esityksessä on käsitelty vaikutuksia Ahvenanmaalla kohdassa 4.2.7. Rajavartiolaitokselle esitettyjen uusien toimivaltuuksien osalta esityksessä todetaan seuraavaa (s. 44): ”Esitykseen sisältyy ehdotuksia toimivaltuuksista, jotka olisivat käytettävissä minkä tahansa Rajavartiolaitokselle säädetyn tehtävän yhteydessä. Tällaisia ovat muun muassa toimivaltuudet kulkuneuvon pysäyttämiseksi ja liikenteen ohjaamiseksi sekä miehittämättömien kulkuneuvojen kulkuun puuttumiseksi. Sääntelyä sovellettaisiin Ahvenanmaan maakunnassa siltä osin kuin kyse on valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvista Rajavartiolaitoksen tehtävistä tai sellaisista tehtävistä, joita Rajavartiolaitos hoitaa maakunnassa sopimusasetuksen perusteella.” Kuten esityksessä on tuotu esiin, Rajavartiolaitoksen tehtävistä Ahvenanmaalla on annettu sopimusasetus (Tasavallan presidentin asetus Rajavartiolaitoksen tehtävistä Ahvenanmaalla, 255/2024). Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että mainitun sopimusasetuksen 7 §:n 1 momentissa todetaan, että ”maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvia tehtäviä hoitaessaan rajavartiolaitoksella on 2 momentissa säädetyn poikkeuksin samat toimivaltuudet kuin toimivaltaisella asianomaisen maakuntaviranomaisen virkamiehellä.” Pykälän 2 momentissa säädetään toimivaltuuksista poliisitehtävän hoitamisen yhteydessä. Esityksessä ei ole otettu kantaa siihen, miten mainittu pykälä suhteutuu Rajavartiolaitokselle ehdotettuihin uusiin toimivaltuuksiin. Ennen esityksen antamista on syytä tarkistaa, että esitys on sopusoinnussa sopimusasetuksen kanssa.

Lausuntopyyntöä ei ole jakelutietojen perusteella lähetetty Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle. Kuitenkin esityksen valmistelu- osioon on kirjattu maakunnan hallituksen kuulemisesta. Oikeusministeriö pitää tärkeänä, että maakunnan hallitukselta pyydetään lausunto esityksestä sellaisella aikataululla, että lausunto ehditään jatkovalmistelussa ottaa huomioon.

Henkilötietojen suoja

Kuten esitysluonnoksessa on tunnistettu, ehdotetut henkilötietojen käsittelyä koskevat säännökset kuuluvat EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (EU) 2016/679 (jäljempänä yleinen tietosuoja-asetus) soveltamisalaan sekä rikosasioiden tietosuojadirektiivin (EU) 2016/680 soveltamisalaan. Esityksessä on tehty selkoa tietosuojasääntelyn kansallisesta liikkumavarasta sekä tuotu esiin henkilötietojen suojaan liittyviä valtiosääntöoikeudellisia reunaehtoja. Oikeusministeriö kiinnittää kuitenkin huomiota tarpeeseen täsmentää ja täydentää jatkovalmistelussa yleisen tietosuojasääntelyn kansallisen liikku- mavarankäyttöä koskevaa arvioita sekä henkilötietojen suojaa koskevia säätämisyjärjestysperusteluja. Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen lausuntokäytännön mukaisesti hallituksen esityksessä on

erityisesti perusoikeuksien kannalta merkityksellisen sääntelyn osalta syytä tehdä selkoa kansallisen liikkumavaran alasta (PeVL 26/2017 vp, s. 42, PeVL 2/2017 vp, s. 2, PeVL 44/2016 vp, s. 4).

Henkilötietojen suojaa koskevaa liikkumavara-arviota on tehty 3. lainsäädäntöehdotuksen 16 ja 17 §:stä, joiden nojalla meripelastusrekisterin tietoja voitaisiin käyttää muihin kuin niiden alkuperäisiin käsittelytarkoituksiin. Esityksen säätämisyjärjestysperusteluissa on edellä mainitun lisäksi arvioitu osaa esitettävästä tiedonluovutussääntelystä. Jatkovalmistelussa liikkumavara-arviota tulisi täydentää arvioimalla kattavammin, minkä säännösten soveltamiseen liittyisi henkilötietojen käsittelyä sekä osoittamalla, mihin tietosuojalainsäädännön säännöksiin henkilötietojen käsittelyä koskevat erityissäännökset perustuvat. Henkilötietojen suojaa koskevassa arviossa olisi huomioitava ainakin 1. lakiehdotuksen 28 b §:ään esitettävät toimivaltuudet (muun muassa henkilön kuvaaminen sekä teknisillä laitteilla tehtävät tarkastukset), 53 §:n ja 57 §:n mukainen rajavyöhykelupaan liittyvät ilmoitusvelvollisuudet, Prüm-yhteistyötä koskeva sääntely sekä jäljempänä käsitellyt tietojen luovuttamista ja tiedonsaantioikeuksia koskevat säännökset.

Yleisesti henkilötietojen suojaa koskevia säännöksiä tulisi arvioida käsittelyn lainmukaisuutta koskevan yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 ja 3 kohdan sekä rikosasioiden tietosuojadirektiivin 8 artiklan näkökulmasta. Tietojen luovuttamista ja tiedonsaantioikeuksia koskevia säännösehdotuksia sekä säännösehdotuksia, jotka koskevat meripelastusrekisterin tietojen käyttämisestä muuhun kuin niiden alkuperäiseen käsittelytarkoitukseen, tulisi jatkovalmistelussa arvioida yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 4 kohdan ja siinä viitatus 23 artiklan liikkumavaran kannalta. Siltä osin, kun kyseisessä sääntelyssä on rikosasioiden tietosuojadirektiivin soveltamisalaan kuuluvasta sääntelystä, olisi liikkumavaran käyttöä arvioitava rikosasioiden tietosuojadirektiivin 4 artiklan 2 kohdan mukaisen edellytysten valossa.

Esitysluonnoksen vaikutusarvion mukaan esitettävä henkilötietojen käsittelyä koskeva täydentävä sääntely ei lähtökohtaisesti koske yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa ja rikosasioiden tietosuojalain 11 §:ssä tarkoitettuja erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja tai muutoin valtiosääntöisesti arkaluonteisiksi katsottavia tietoja. Tämä lähtökohtaisuus mainitaan myös erikseen 36a §:ssä ja 38 §:ssä esitettävän tiedonluovutussääntelyn osalta säännöskohtaisissa perusteluissa ja säätämisyjärjestysperusteluissa.

Esitysluonnoksesta saa siten vaikutelman, että käsittely voi joissain tilanteissa sisältää myös erityisiin henkilötietoihin kuuluvia tai muutoin valtiosääntöoikeudellisesti arkaluonteisiksi katsottavia tietoja. Jatkovalmistelussa arviota olisi täsmennettävä ottamalla selkeästi kantaa siihen, sisältäisivätkö käsiteltävät henkilötiedot valtiosääntöoikeudellisesti arkaluonteisia tietoja, kuten yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklan mukaisia tai rikosasioiden tietosuojadirektiivin 10 §:n mukaisia erityisiä henkilötietoryhmiä tai yleisen tietosuoja-asetuksen 10 artiklan mukaisia rikostuomioita ja rikoksia koskevia tietoja sekä tarvittaessa arvioitava sääntelyä edellä mainittujen artiklojen liikkumavaran valossa. Arviossa olisi huomioitava, että perustuslakivaliokunta on katsonut yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisten tietojen käsittelyn tulevan kyseeseen esimerkiksi rikosta koskevan viranomaispäätöksen kohdalla (ks. esim. PeVL 51/2018 vp).

Kyseisten tietojen käsittelyn osalta olisi huomioitava perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaiset arkaluonteisten tietojen käsittelyä koskevat reunaehdot. Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään painottanut arkaluonteisten tietojen käsittelyn aiheuttamia uhkia. Valiokunnan mielestä arkaluonteisia tietoja sisältäviin laajoihin tietokantoihin liittyy tietoturvaan ja tietojen väärinkäyttöön liittyviä vakavia riskejä, jotka voivat viime kädessä muodostaa uhan henkilön identiteetille (ks. PeVL 13/2016 vp, s. 4, PeVL 14/2009 vp, s. 3/I). Myös yleisen tietosuoja-asetuksen mukaan sen 9 artiklassa tarkoitettuja erityisiä henkilötietoja, jotka ovat erityisen arkaluonteisia perusoikeuksien ja -vapauksien kannalta, on suojeltava erityisen tarkasti, koska niiden käsittelyn asiayhteys voi aiheuttaa huomattavia riskejä perusoikeuksille ja -vapauksille. Valiokunta on tämän johdosta kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, että arkaluonteisten tietojen käsittely on syytä rajata täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä vain välttämättömään (ks. esim. PeVL 3/2017 vp, s. 5, PeVL 48/2018 vp ja PeVL 51/2018).

Esityksessä ehdotetaan meripelastusrekisterin tietojen käyttämistä muuhun kuin tietojen alkuperäiseen käyttötarkoitukseen sekä sääntelyä tiedon luovuttamisesta ja tiedonsaantioikeuksista. Arviossa olisi siten kiinnitettävä myös huomiota siihen, että perustuslakivaliokunta on korostanut erityisesti arkaluonteisten tietojen käsittelyn käyttötarkoitussidonnaisuuden vaatimusta. Valiokunta on pitänyt mahdollisena tehdä siitä vain täsmällisiä ja vähäisiä luonnehdittavia poikkeuksia. Tällainen sääntely ei myöskään saa johtaa siihen, että muu kuin alkuperäiseen käyttötarkoitukseen liittyvä toiminta muodostuu rekisterin pääasialliseksi tai edes merkittäväksi käyttötavaksi (ks. PeVL 40/2021 vp, s. 5, PeVL 15/2018 vp, s. 45, PeVL 1/2018 vp, s. 4; PeVL 14/2017 vp, s. 5—6).

Esitysluonnoksen säätämisyjärjestysperusteluissa on käsitelty salassa pidettävän tiedon luovuttamista koskevaa perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntöä sekä esitysluonnoksen 3. lakiehdotukseen sisältyviä tiedonluovutussäännöksiä. Oikeusministeriö kiinnittää yleisesti huomiota siihen, että esitettävää tiedonluovutus- ja tiedonsaantioikeussääntelyä sekä sitä koskevaa arviota olisi jatkovalmistelussa täsmennettävä. Tältä osin merkityksellistä sääntelyä sisältyy jo huomioon otettujen säännösten lisäksi myös esitysluonnoksen 1. lakiehdotuksen 38 d §:ään ja 82 §:ään sekä 3. lakiehdotuksen 22 §:ään. Yleisenä huomiona oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että esitettävistä tiedonluovutussäännöksistä olisi säännösten ollessa käytävä ilmi, onko salassa pidettäviä tietoja oikeus luovuttaa oma-aloitteisesti ja/tai pyynnöstä. Esitettävää tiedonsaantioikeus- ja tiedonluovutussääntelyä olisi arvioitava säätämisyjärjestysperusteluissa säännöskohtaisesti perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön valossa ja perusteluihin olisi sisällytettävä arvio esitettävän sääntelyn oikeasuhteisuudesta.

Esitysluonnoksen 1. lakiehdotuksen 38 d §:ssä säädetään merenalaisen kriittisen infrastruktuurin omistajan ja haltijan ilmoitusvelvollisuudesta, joka mukaan merenalaisen kriittisen infrastruktuurin omistajan tai haltijan on viipymättä ilmoitettava Rajavartiolaitokselle vedenalaisen kriittisen infrastruktuurin vahingoittumisesta sekä annettava pyynnöstä Rajavartiolaitoksen käyttöön kaikki tapahtumaan ja teon kohteena olevaan omaisuuteen liittyvät tarpeelliset tiedot salassapitosäännösten estämättä. Oikeusministeriö katsoo, että jatkovalmistelussa säännökseen sisältyvää tiedonsaantioikeutta olisi täsmennettävä, jotta esitysluonnoksen säätämisyjärjestysperusteluissa käsitelty perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntö tulisi asianmukaisesti huomioiduksi. Mikäli tiedonsaantioikeuden kohteena olevia tietoja ei ole pyritty luettelemaan säännöksessä, tulisi säännökseen sisällyttää vaatimus ”tietojen välttämättömyydestä” jonkin tarkoituksen kannalta.

Esitysluonnoksen 1. lakiehdotuksen 82 §:n mukaan Rajavartiolaitos saa luovuttaa salassapitosäännösten estämättä muita tietoja kuin henkilötietoja toisen valtion viranomaiselle, Euroopan unionille, Pohjois- Atlantin liitolle tai muulle kansainväliselle järjestölle, jos se on tarpeen Rajavartiolaitokselle säädettyjen tehtävien suorittamiseksi tai muutoin Suomen etujen mukaista. Myös tämän säännösehdoituksen osalta oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että luovutussäännökseen tulisi sisällyttää vaatimus tietojen välttämättömyydestä säännöksessä määritellyn tietojen käyttötarkoituksen kannalta, mikäli tiedonsaantioikeuden kohteena olevia tietoja ei yksilöidä säännöksessä. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että sen lausuntokäytännön mukaisia salassa pidettävän tiedon luovuttamista koskevia edellytyksiä voidaan soveltaa myös muuhun kuin arkaluonteiseen tietosisältöön kohdistuvaan tiedonluovutusoikeuteen (ks. esim. PeVL 13/2023 vp kohdat 14-15 sekä niissä viitatu lausunnot ja PeVL 17/2016 vp s. 5-6).

Oikeusministeriö kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että kyseiseen tiedonluovutusoikeuteen kaavailtu edellytys tiedon luovuttamisesta Suomen etujen mukaisesti on välttämättä ja säännöstä perusteluineen olisi tältä osin pyrittävä täsmentämään jatkovalmistelussa. Esitysluonnoksen säännöskohtaisten perusteluiden mukaan vastaavan kaltainen säännös on myös sotilastiedustelusta annetun lain (590/2019) 20 §:n 1 momentin 1 kohdassa. Kyseisen perusteluissa viitatu säännöksen mukaan sotilastiedusteluviranomainen voi Suomen kansallisten etujen mukaisesti tehtäviinsä liittyen vaihtaa tietoja säännöksessä määriteltujen tahojen kanssa. Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että perusteluissa viitatussa sotilastiedustelusta annetussa laissa Suomen etujen mukaisuus vaikuttaisi olevan tietojen käyttötarkoitukseen liittyvä lisäedellytys, kun taas esitysluonnoksessa se olisi itsenäisen oma käyttötarkoituksensa Rajavartiolaitoksen tehtävien suorittamiseen liittyvän käyttötarkoituksen rinnalla. Kyseinen ero esitysluonnoksen mukaisen säännöksen sekä perusteluissa viitatu sotilastiedustelusta annetun lain säännöksen välillä olisi huomioitava esityksen jatkovalmistelussa.

Esitysluonnoksen 3. lakiehdotuksen 22 §:n mukaan rajavartiolaitoksella on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä tehtäviensä suorittamista varten yhteisöiltä ja yhtymiltä jatkuvasti kuvaa välittävän tai kuvaa tallentavan teknisen laitteen valvontamateriaali rajaturvallisuuden ylläpitämistä, pelastustehtävää ja rajavartiolaitoksen suoritettavaksi säädettyä valvontatehtävää varten sekä Rajavartiolaitoksen toiminnan suojaamiseksi. Oikeusministeriö katsoo, että myös kyseistä säännöstä olisi täsmennettävä jatkovalmistelussa. Tiedonsaantioikeuteen tulisi sisällyttää tarpeellisuusedellytys, jotta säätämisyjärjestysperusteluissa käsitelty perustuslakivaliokunnan salassa pidettävän tiedon luovuttamista koskeva lausuntokäytäntö tulisi asianmukaisesti huomioiduksi.

Lisäksi oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että säännökseen sisältyvä Rajavartiolaitoksen toiminnan suojaamista koskeva käyttötarkoitus jättää säännöksen väljäksi ja säännöstä perusteluineen olisi tältä osin pyrittävä täsmentämään esityksen jatkovalmistelussa. Säännöstä koskevilla säätämisyjärjestysperusteluilla olisi huomioitava perustuslakivaliokunnan tiedustelulainsäädäntöön sisältyvää tiedonluovutussäännöstä koskeva lausuma koskien suojelupoliisin oikeutta luovuttaa tiettyä rikoksia koskevia tietoja säännöksessä määritellyille viranomaisille kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi ja toiminnan suuntaamiseksi. Lausunnossa perustuslakivaliokunta kiinnitti huomiota siihen, että ehdotettu tiedon luovuttamista koskeva sääntely muodostui varsin väljäksi perusoikeuksien rajoittamista koskevan täsmällisyys- ja tarkkarajaisuusvaatimuksen kannalta (PeVL

26/2025 vp, kohdat 12–13). Oikeusministeriö katsoo, että lausunnossa arvioidun toiminnan suuntaamista koskeva käyttötarkoituksen voidaan katsoa rinnastuvan sääntelyn täsmällisyys- ja tarkkara-jaisuusvaatimuksen kannalta nyt esitettävään toiminnan suojaamista koskevaan käyttötarkoitukseen.

Esitysluonnoksen 3. lakiehdotuksen 36 a §:n mukaan Rajavartiolaitos saa luovuttaa salassapitosäännösten estämättä säännöksessä yksilöityjä henkilötietoja sekä meripelastusrekisterin tietoja toisen Euroopan unionin jäsenvaltion tai Euroopan talousalueen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle meripelastusta, ympäristövahinkojen torjuntaa tai merialueen turvallisuutta koskevan tehtävän suorittamista varten sekä aluevalvontaa tai sotilaallista maanpuolustusta koskevan tehtävän suorittamista varten. Esityksen säätämisyjärjestysperusteluiden mukaan säännökseen sisältyisi tarpeellisuusedellytys, mikä on ilmeisesti katsottu perustelluksi, sillä luovutettavat tiedot olisi laissa lueteltu tyhjentävästi viittaamalla asianomaisiin Rajavartiolaitoksen henkilötietolain säännöksiin. Tiedonsaantioikeutta koskevaan säännökseen ei kuitenkaan vaikuta sisältyvän tarpeellisuusedellytystä, joten säännöstä olisi tältä osin tarpeen täsmentää jatkovalmistelussa.

Esitysluonnoksen 3. lakiehdotuksen 38 §:n 2 momenttiin esitetään muutoksia, jotka laajentaisivat Rajavartiolaitoksen oikeutta luovuttaa henkilötietoja EU- ja ETA-alueen ulkopuolisille valtioille. Esityksen säätämisyjärjestysperusteluiden mukaan tietojen luovuttaminen kolmansiin maihin edellyttäisi välttämättömyyttä ja sääntely noudattaisi laissa omaksuttua periaatetta, jonka mukaan tietojen luovuttamisessa kolmansiin maihin edellytetään korkeampaa kynnystä. Kyseisten perusteluiden osalta oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, tiedonluovutus-oikeuden sitominen välttämättömyyteen olisi perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukainen edellytys. Oikeusministeriö kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että erityisesti luovutettaessa tietoja EU- ja ETA-alueen ulkopuolisten valtioiden viranomaisille, Rajavartiolaitoksen voi olla haastavaa arvioida tiedon luovuttamisen edellytysten täyttymistä, jos tietojen luovuttamisen välttämättömyyttä tulee arvioida niiden tehtävien suorittamisen kannalta. Jatkovalmistelussa olisi hyvä arvioida esitettävää sääntelyä tältä osin.

Osastopäällikkö

Johanna Suurpää

Lainsäädäntöneuvos

Perttu Wasenius

Liitteet

Jakelu

SM Sisäministeriö

Tiedoksi

VN/32242/2024-OM-16

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: